

An Roinn Tithíochta,
Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta
Department of Housing,
Local Government and Heritage

An Scéim Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha

2024

CIORCLÁN TREORACH D'ÚDARÁIS ÁITIÚLA

Deireadh Fómhair 2023

Clár Ábhar

1. Cúlra agus Cuspóir na Scéime	2
2. Cáilitheacht	3
3. An Próiseas Iarratais agus Measúnaithe	4
4. Monatóireacht ar Dhul Chun Cinn Tionscadal	6
5. Cistiú a Íoc	7
6. Téarmaí & Coinníollacha	8
7. Oibreacha Cáilitheacha & Neamhcháilithe	12
8. Forbhreathnú ar Dhul Chun Cinn	14
9. Ráitis Mhodha	15

Aguisíní:

- I Foirm A – Le comhlánú ag an Iarratasóir*
- II Foirm B – Le comhlánú ag an Údaráis Áitiúil*
- III Foirm C – Le comhlánú ag an Iarratasóir*
- IV Seicliostaí (d'iarratasóirí agus Údaráis Áitiúla)*

1. Cúlra agus Cuspóir na Scéime

Cuireann an treoir seo faisnéis ar fáil d'údaráis áitiúla maidir le hoibriú agus riarachán **na Scéime Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha (BHIS) 2024**.

1.1 Cúlra

Is féidir le cáilíocht ár dtimpeallachta tógtha stairiúla tionchar mór a imirt ar an gcaoi a mairimid. Cuireann sí le beogacht ár gcathracha, mbailte, sráidbhailte agus na tuaithe agus cothaíonn sí mórtas áite, agus cuireann sí feabhas ar cháilíocht ár saoil laethúil.

Cuireann an timpeallacht thógtha stairiúil go mór le rath geilleagrach trí infheistíocht a mhealladh, fostaíocht dhíreach agus indíreach a sholáthar, anuas ar bhonn scileanna traidisiúnta a chothú lena chur i bhfeidhm níos fairsinge. Tá ár n-oidhreacht thógtha ar cheann de na nithe is mó a mheallann cuairteoirí go hÉirinn, mar sin neartaíonn caomhnú agus cur chun cinn na hoidhreacht sin ár dtionscal turasóireachta agus cuireann sí le hathghiniúint ceantar uirbeach agus thuaithe.

Is iad príomhchoimeádaithe struchtúr, a chosnaítear faoi na hAchtanna um Pleanáil agus Forbairt, a n-úinéirí agus a n-áititheoirí, agus leagtar an fhreagracht as a gcosaint orthu, maraon leis na húdaráis áitiúla.

Tá an Scéim Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha deartha mar thacaíocht d'úinéirí agus d'áititheoirí chun cúram a thabhairt d'ár n-oidhreacht thógtha agus a chinntiú go dtugtar cosaint dí sa todhchaí.

1.2 Cuspóir na Scéime

Is é aidhm na Scéime Infheistíochta san Oidhreacht Thógtha ná cuidiú le deisiú agus caomhnú struchtúr atá cosanta faoi na hAchtanna um Pleanáil agus Forbairt. Tá sé deartha freisin chun caipiteal príobháideach a ghíaráil le haghaidh infheistíochta i líon suntasach de thionscadail chaomhnaithe ar mhionscála atá dian ar shaothar ar fud na tíre agus chun tacú le fostú gairmithe caomhantais, ceardaithe agus lucht ceirde i ndeisiú na timpeallachta tógtha stairiúil.

1.3 Príomhchritéir maidir le hOibriú na Scéime in 2024

- Déanfar BHIS a riar ar feadh na bliana 2024, agus beidh maoiniú le héileamh laistigh den bhliain féilire sin.
- Is iad na húdaráis áitiúla a oibreoidh an scéim, agus leithdháilfear méid seasta ar gach ceann acu ón gciste iomlán arna chinneadh ag an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht (an Roinn).
- Ní ghlacfar ach le hiarratas amháin ar an gCiste um Struchtúir Stairiúla i leith gach struchtúr stairiúil.
- Is féidir iarratas ar struchtúr a dhéanamh faoin BHIS agus an HSF, ach ní féidir ach deontas amháin a fháil ón HSF nó ón BHIS in aghaidh an struchtúir.
- I gcásanna go mbronntar cistiú ar faoin dá scéim, caithfidh an t-iarratasóir a thabhairt le fios cén scéim go dteastaíonn uatha leas a bhaint aisti.

2. Cáilitheacht

Tá an Scéim Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha deartha chun cabhrú le deisiú agus caomhnú struchtúr a chosnaítear faoin na hAchtanna um Pleanáil agus Forbairt.

Tugann an scéim tacaíocht ar fáil chomh maith, chun struchtúir a chaomhnú laistigh de Limistéir Chaomhantais Ailtireachta (LCAanna) sa chás, i dtuairim an údaráis áitiúil, gur léiríodh go dteastaíonn oibreacha chun feabhas a chur ar charachtar agus ar dhealramh an LCA.

Is í príomhchuspóir na scéime tacú le maoin atá faoi úinéireacht phríobháideach a theastaíonn deisiú agus caomhnú uathí.

Is féidir leis an scéim seo tacú freisin le tionscadail ina gcuimsítear eilimint de oiliúint i scileanna traidisiúnta. Is gá aon tionscadal dá leithéid a chomhaontú leis an Roinn agus an údarás áitiúil ábhartha.

2.1 Struchtúir Cháilitheacha

- Struchtúir faoi chosaint**
 - Struchtúir a n-áirítear i dTaifead na Struchtúr faoi Chosaint (an TSC) de chuid gach limistéar Údaráis Áitiúil
- Struchtúir faoi Chosaint a Bheartaítear**
 - Struchtúir a bheartaítear a chuimsiú sa TSC ach nár faomhadh go foirmiúil iad go fóill. Caithfear na struchtúir siúd a chur leis an TSC faoin 31 Nollaig 2024, nó ar shlí eile féadfar aiscur cistí a fuarthas a chur i bhfeidhm
- Struchtúir laistigh de Cheantair Chaomhnaithe Ailtireachta (LCAanna)**
 - Cén áit ar féidir é a léiriú go bhfeabhsóidh na hoibreacha carachtar agus cuma LCA
- Struchtúir laistigh de thaitneamhacht Séadchomhartha Náisiúnta**

2.2 Oibreacha Cáilitheacha agus Neamhcháilitheacha

Leagtar amach na hOibreacha Cáilitheacha agus Neamhcháilitheacha i gCuid 7 den Chiorclán seo.

Tugtar faoi deara go bhfuil -sruth cistithe á chur ar fáil ag an Roinn faoin scéim seo le haghaidh oibreacha mar chothabháil ghnáthaimh agus mion-deisiúcháin. Ba chóir d'údaráis áitiúla ar mian leo leas a bhaint as an sruth cistithe seo é seo a thabhairt san áireamh agus iad ag fógairt na scéime agus €2,000 a chur ar leataobh do na hoibreacha seo i rith 2024.

3. An Próiseas Iarratais agus Measúnaithe

3.1 An Próiseas Iarratais d'Úinéirí/Áititheoirí

Caithfear iarratais a dhéanamh leis an údarás áitiúil ábhartha (**Foirm A**) faoi spriocdháta a leagann an t-údarás áitiúil amach ach tráth nach déanaí ná **an 26 Eanáir 2024**. Féach Águisín iv, le do thoil, seicliosta d'iarratasóirí chun cabhrú le Foirm A a chomhlánú.

Sa chás nach úinéir struchtúir incháilithe é nó í an t-iarratasóir, beidh ar an iarratasóir litir a sholáthar in éineacht le **Foirm A** ón úinéir a dhearbhaíonn go bhfuil cead an úinéara ag an iarratasóir chun tabhairt faoin obair.

Sa chás go bhfuil an struchtúr faoi úinéireacht údaráis áitiúil nó go bhfuil cúnamh airgeadais á sholáthar ag údarás áitiúil d'oibreacha ar struchtúr i mbaol faoi Alt 59, 69 agus/nó 70 den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú), is féidir le hoifigeach ainmnithe den údarás áitiúil an t-iarratas a dhéanamh le comhshíniú an Stiúrthóra Seirbhísí ábhartha leis.

Ba cheart go mbeadh na hoibreacha a bheartaítear i gcomhréir leis na caighdeáin dea-chleachtais, faoi mar a dtugtar cuntas air in *Cosaint Oidhreacht Ailtireachta - Treoirlínte d'Údaráis Pleanála* (2011) <https://www.buildingsofireland.ie/app/uploads/2019/10/Architectural-Heritage-Protection-Guidelines-for-Planning-Authorities-2011.pdf> agus i bhfoilseacháin *Sraith Comhairle* na Roinne <https://www.buildingsofireland.ie/ga/resources/>. Caithfear na treoirlínte maidir leis an bPróiseas Seandálaíochta agus Pleanála a d'eisigh Seirbhís na Séadchomharthaí Náisiúnta, agus na bileoga teorach a thabhairt san áireamh a d'eisigh an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) maidir le gnáthóga agus speicis sa chás gur cuí.

Féach cuid 8, tábla a thugann forbhreathnú ar an bpróiseas agus ar na príomhdhátáí.

3.2 An Próiseas Measúnaithe

Ba cheart do phainéal saineolaithe laistigh den údarás áitiúil measúnú a dhéanamh ar iarratais, lena n-áirítear, an tOifigeach Caomhantais Ailtireachta, nó, sa chás nach bhfuil ceann fostaithe, comhalta d'fhoireann ghairmiúil an údaráis áitiúil atá inniúil chun tabhairt faoin bhfeidhm seo. Ba cheart measúnú a dhéanamh ar iarratais faoi na critéir seo a leanas a mbaineann an tábhacht cheanna leo:

1. Tábhacht an Struchtúir

2. Éifeachtúlacht na nOibreacha

Ba cheart d'iarratasóirí a mhíniú conas a léiríonn méid an chistithe a lorgaítear **luach ar airgead** agus conas a **chuireann sé go mór** le rioscaí a dhíthiú agus conas a chuireann sé cosc ar dhul in olcas breise an struchtúir, agus a chinntíonn sé, dá bharr, go leanfaidh sé a bheith ann amach anseo.

3. Caighdeán na nOibreachta Beartaithe

Ní mór go mbeadh na hoibreacha caomhnaithe deartha, sonraithe agus maoirsithe ar an láithreán ag gairmí caomhnaithe foirgneamh le cáilíocht agus taithí cuí acu agus a mbeidh orthu a dhearbhu go ndearnadh an obair de chaighdeán sásúil. Féach 6.2 Téarmaí agus Coinníollacha le haghaidh tuilleadh eolais.

Nuair atá an saineolas sonraitheach idir lámha ag cleachtóir, m.sh. tuíodóir nó saor cloiche, comhlíonann siadsan ról an ghairmí i dtógáil chaomhnaithe.

3.3 Úinéireacht/Áitiú ag Údarás Poiblí

Is féidir uas de **20% ar a mhéid**, de leithdháileadh foriomlán cistithe gach údarás áitiúil a úsáid do struchtúir faoi úinéireacht/áitiú poiblí.

3.4 Cistiú Tionscadal

Is **€2,500** an cistiú íosta a bhronntar ar thionscadail rathúla agus **€15,000** a mhéid. Déanfaidh an t-údarás áitiúil maoiniú a leithdháileadh ar thionscadail bunaithe ar phróiseas measúnaithe cuí. Ba cheart go léireodh tionscadail réimse scileanna caomhnaithe, agus níor cheart dóibh a bheith dírithe ar limistéar tíreolaíochta ar leith ná ar shaghas ar leith struchtúir.

Sa chás gur bronnadh cistiú le haghaidh oibreacha mar **chothabháil ghnáthaimh agus mion-deisiúcháin** ní bheidh feidhm ag an íosmhéid. Is €2,500 a bheidh mar uasmhéid do thionscadail dá leithéid.

3.5 Cistí Comhoiriúnaithe

Faoin SIOT, níor cheart do luach iomlán an chisithe phoiblí go léir a sholáthraítear do thionscadail aonair **50% de chostas iomlán an tionscadail a shárú**, cistiú ina measc a fhaightear ó ghníomhaireachtaí poiblí eile, an SEAI, an Chomhairle Oidhreachta, LEADER, Ranna Rialtais agus údaráis áitiúla eile ina measc. Ní féidir obair dheonach (sochar comhchineáil) nó cistí/ranníocaíochtaí féin údarás áitiúil nó cistiú ó fhoinsí eile státchiste a úsáid chun riachtanas an chaiteachais chomhfhreagraigh a shásamh.

Faoi chúinsí eisceachtúla, féadfaidh an t-údarás áitiúil, i ndiaidh comhaontú scríofa a fháil ón Roinn, cistiú a leithdháileadh ar thionscadal sa chás go sáraíonn an cistiú iomlán poiblí 50% de chostas iomlán an tionscadail (80% i gcás an mhaoiniú ceann tuí imfhálaithe). Níl súil leis ag an Roinn go dtiocfadh na cúinsí eisceachtúla siúd aníos i gcás breis agus 20% de leithdháileadh iomlán an údaráis áitiúil.

Caithfidh a chomhionann de ranníocaíocht ó chistí príobháideacha gabháil le leithdháileadh foriomlán an údaráis áitiúil. Mar shampla, má leithdháiltear €96,000 ar údarás áitiúil, caithfear €96,000 de chistí príobháideacha, ar a laghad, a chaitheamh.

3.6 Sceideal na dTionscadal

Tá ar an údarás áitiúil sceideal sealadach de thionscadail a chur chuig an Roinn ar **Fhoirm B** faoin **02 Feabhra 2024**. Caithfidh an Stiúrthóir Seirbhísí ábhartha an fhoirm seo a dheimhniú, maraon le nóta cumhdaigh sínithe.

3.7 An Cistiú a Bronnadh a Fhógairt

I ndiaidh ceadú foirmiúil a fháil ón Roinn, ba cheart do na húdaráis áitiúla na hiarratasóirí rathúla a chur ar an eolas faoin 01 Márta 2024. Ba cheart go leagfadh an fógra an leibhéal cistithe amach a cheadaíodh, an amlíne chun na hoibreacha a chur i gcrích, agus téarmaí agus coinníollacha an bhronnta.

Foilseofar tionscadail ar ar bronnadh cistiú faoin scéim seo ar shuíomh gréasáin na Roinne agus ba cheart iad a fhoilsiú chomh maith ar shuíomh gréasáin an údaráis áitiúil féin.

4. Monatóireacht ar Dhul Chun Cinn Tionscadal

4.1 Tuairiscí Rialta ar Dhul chun Cinn (Foirm B)

Éilítear ar údaráis áitiúla iniúchtaí iarbhir a dhéanamh ar láithreáin i rith an tionscadail agus éilítear orthu Foirm B a nuashonrú **agus** grianghraif a ghlacadh de dhul chun cinn an tionscadail. Ní mór don Údarás Áitiúil freisin Foirm B a nuashonrú agus a chur isteach ag eatraimh rialta mar atá leagtha amach thíos chun na nithe seo a leanas a chur san áireamh:

- dul chun cinn na n-oibreacha
- méid an chistithe a éilítear (más ann)
- méid an chistithe phríobháidigh a ghíaráiltear (más ann), agus,
- líon na laethanta fostaíochta a cruthaíodh (más ann)

Caithfear **Foirm B** a chur chuig an RTRÁO faoin 28 **Meitheamh 2024**, **13 Meán Fómhair 2024** agus **08 Samhain 2024**. I ngach cás, caithfear **Foirm B** a chur isteach mar aon le Dearbhú Tuarascála ar Dhul chun Cinn sínithe ag an Stiúrthóir Seirbhísí ábhartha.

Dírítear d'aire, sa chás nach ndéantar oibreacha agus nó traenáil de réir théarmaí na scéime, go háirithe nuair a athraítear scóip na n-oibreacha agus nach bhfuil na hoibreacha nua i gcomhréir na ngcaighdeán riachtanach de dhea-chleachtais chaomhnaithe, nach bhfuil aon dualgas ag an Roinn an deontas a bhronnadh, toisc gur sárú ábhartha é seo ar théarmaí thairiscint an deontais.

4.2 Monatóireacht ar Dhul chun Cinn an Tionscadail

Is gá d'údaráis áitiúla monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn tionscadal lena chinntiú go gcuirfear oibreacha i gcrích agus go gcuirtear an t-éileamh ar chistiú isteach faoi na spriocdhátaí riachtanacha. **Sa chás nach bhfuil oibreacha ag leanúint ar aghaidh i gcomhréir leis na spriocdhátaí, nó má fhaightear amach nach bhfuil na cleachtais chaomhnaithe chuí á n-úsáid chun cáiliú don deontas, féadfaidh an t-údarás áitiúil, faoina lánrogha, an cistiú a aistarraingt agus é a athdháileadh ar thionscadal eile ar measadh cheana féin go gcomhlíonann sé critéir na scéime.** Caithfear an Roinn a chur ar an eolas ar gach athdháileadh cistithe. Más mian le húdarás áitiúil cistiú a athdháileadh ar thionscadal nár faomhadh i dtosach báire don scéim seo, beidh seo faoi réir fhaomhadh na Roinne.

Tabhair faoi deara go bhféadfaidh an Roinn tabhairt faoi chigireachtaí ar struchtúir le linn na n-oibreacha agus tar éis críochnú.

4.3 Cistiú a Athdháileadh

Sa chás nár cuireadh tús le hoibreacha faoin **13 Meán Fómhair 2024**, ba cheart é seo a chur in iúl ar **Fhoirm B**. I ndiaidh dul i gcomhairle leis an údarás áitiúil ábhartha, tá an ceart ar cosaint ag an Roinn cistiú a athdháileadh ar údarás áitiúil eile, ar thionscadail a shásaíonn na critéir don scéim ina measc, sa chás gur tháinig géarghá chun solais i gcaitheamh na bliana.

Féadfaidh an Roinn, faoina lánrogha, cistí neamhúsáidte faoin scéim a athdháileadh ar oibreacha sa chás gur tháinig géarghá aníos i ndiaidh dháta deiridh na n-iarratas agus i gcás go gcaileodh na hoibreacha ar bhealach eile don scéim.

5. Cistiú a Íoc

5.1 Forbhreathnú ar an bPróiseas Íocaíochta

Tá údaráis áitiúla freagrach as cistí a íoc faoin scéim le hiarratasóirí rathúla **roimh** íocaíocht a lorg ón Roinn. **Caithfear na hoibreacha go léir a bheith críochnaithe** agus deimhnithe ag an údarás áitiúil a bheith de réir théarmaí bhronnadh an deontais sular féidir leis an iarratasóir íocaíocht cistithe a lorg.

Sochair Fostaíochta

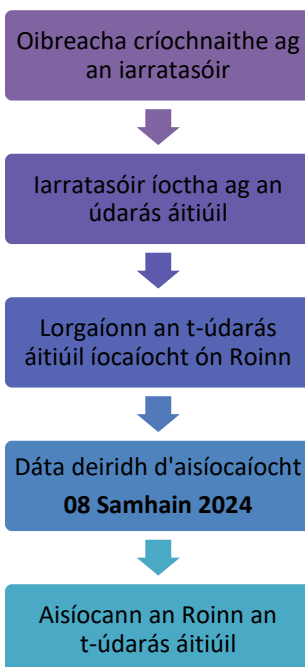
Ba cheart luach cruthú post an tionscadail áirithe a chur san áireamh freisin lena n-áirítear líon iomlán measta na laethanta fostaíochta. Ba chóir go dtabharfadh tuarascálacha ar thionscadail lena n-áirítear oiliúint cur síos imlíneach ar nádúr, méid, leibhéal agus líon na laethanta oiliúna.

Caithfidh Foirm C, Éileamh ar Aisíocaíocht a bheith comhlánaithe, sínithe agus seolta ar ais chuig an Roinn faoin **8ú Samhain 2024**. **Caithfidh** Foirm B dheiridh gabháil leis an bhfoirm, mar aon le cruthúnas gur ícadh cistiú le gach iarratasóir rathúil, e.g. asphrionta ó Agresso nó óna mhacasamhail de chóras airgeadais (a léiríonn ainm an iarratasóra agus dáta na híocaíochta araon). **Ba cheart d'údaráis áitiúla grianghraif dhigiteacha shoiléire de chaighdeán maith d'oibreacha a chur isteach (roimh agus i ndiaidh) chun sampla léiritheach de thionscadail agus ba cheart go ngabhfadh tuairisc achomair ghearr leis seo ar na hoibreacha tionscadail a cuireadh i gcrích. Ba cheart go mbeadh grianghraif ar chaighdeán ard, agus ba cheart iad a sheoladh ar aghaidh i bhformáid jpeg, ba cheart iad a shainaithint go soiléir le hainm an tionscadail ábhartha.**

Ní cheart d'údaráis áitiúla ach Foirm B amháin, Éilimh ar Íocaíocht, a chur isteach.

Caillfear aon chistiú nach éilítear faoin spriocdháta.

Forbhreathnú ar an bPróiseas Íocaíochta:

6. Téarmaí agus Coinníollacha

6.1 Fógraíocht

Ba cheart don údarás áitiúil cóip leictreonach den chiorclán seo agus an fhoirm iarratais ábhartha a phostáil ar a suíomh gréasáin laistigh de choicís den Aire an scéim a lainseáil.

6.2 Measúnú, Faomhadh agus Maoirsiú Tionscadal

Tá freagracht ag gach údarás áitiúil iarratais faoin scéim a mheasúnú agus a fhaomhadh agus déanfaidh siad iniúchadh gur críochnaíodh na hoibreacha i gcomhréir le dea-chleachtas caomhnaithe agus é sin a dheimhniú. Déanfaidh an t-údarás áitiúil measúnú ar gach iarratas ag úsáid na gcritéir a leagtar amach i **gCuid 3.2 den chiorclán seo**.

Sa chás go raibh clár traenála ann, déanfaidh an t-údarás áitiúil measúnú ar dhul chun cinn agus ar críochnaíodh é.

Cinnteoídh údaráis áitiúla go ndéantar oibreacha caomhnaithe a bheartaíonn na hiarratasóirí **a dhearadh, a shonrú agus a mhaoirsiú ar an láthair ag gairmí caomhnaithe foirgneamh taithíoch** a bhfuil na **cáilíochtaí cuí acu** sa réimse caomhnaithe foirgnimh, rud a d'fhéadfaí a léiriú trí bhallraíocht de scéim chaomhnaithe chreidiúnaithe ó institiúid ghairmiúil. Aithníonn an Roinn go bhféadfadh eisceachtaí a bheith ann ina leith seo nuair a chuirtear scála agus cineál na n-oibreacha san áireamh atá á mbeartú nó sa chás go mbíonn an saineolas sonrach ag an gcleachtóir, e.g. tuíodóir nó saor cloiche.

Is féidir faisnéis maidir le saineolas an phríomhchonaitheora nó cumas speisialtóra a fháil trí bhallraíocht de scéim chreidiúnaithe chaomhnaithe conraitheora.

Caithfidh na húdaráis áitiúla a chinntiú go mbeidh na deimhniúcháin riachtanacha go léir ag teastáil in áit fad a bhíonn oibreacha ar bun agus atá críoct curtha leo.

6.3 Oibreacha Cáilitheacha agus Neamhcháilitheacha

Leagtar amach na hOibreacha Cáilitheacha agus Neamhcháilitheacha i gCuid 7 den Chiorclán seo.

6.4 Ráiteas Modha

Ba cheart **Ráiteas Modha** feiliúnach, mar a leagtar amach i gCuid 9 den chiorclán seo, arna dhréachtú ag gairmí caomhnaithe foirgneamh inniúil a bheith faofa ag duine inniúil laistigh den údarás áitiúil do gach iarratasóir a fuair faomhadh sealadach ar chistiú, sula gcuirtear tús leis na hoibreacha.

6.5 Grianghraif

Ba cheart údaráis áitiúla grianghraif dhigiteacha d'ardchaighdeán den tionscadal a lorg ón iarratasóir sula gcuirtear tús leis na hoibreacha, a bhféadfaí a úsáid, níos déanaí, chun comparáid 'roimh agus i ndiaidh' a dhéanamh ar mhaithe le cuspóirí tuairiscithe. Bí ar an eolas go bhféadfaidh an Roinn aon íomhá nó na híomhánna go léir a úsáid a sholáthraíonn an t-iarratasóir nó an t-údarás áitiúil chun an scéim SIOT a fhógairt nó a phoiblíú. Ba cheart go mbeadh grianghraif ar chaighdeán ard, agus ba cheart iad a sheoladh ar aghaidh i bhformáid jpeg, ba cheart iad a shainaithint go soiléir le hainm an tionscadail ábhartha. Moltar d'iarratasóirí agus d'údaráis áitiúla cead a fháil íomhánna a úsáid (más gá) sula gcuireann siad faoi bhráid na Roinne iad.

6.6 Iarratasóirí a bhfuil Faoiseamh Cánach Gaolmhar á fháil acu

Sa chás go bhfuair iarratasóir faoiseamh cánach faoi **Alt 482** den *Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997* (arna leasú), (roimhe seo Alt 19 den *Acht Airgeadais 1982*) agus/nó sa chás go bhfuair an t-úinéir/áititheoir faoiseamh cánach faoin **Scéim um Fheabhsúcháin Tí** nó faoi **Thionscnamh na Cathrach Beo**, tá an dualgas, ar an úinéir/áititheoir a bhfuil an faoiseamh cánach thuasluaite á fháil aige/aici, chun na Coimisinéirí Ioncaim a chur ar an eolas ar aon chistiú a fhaightear tríd an scéim seo.

6.7 Ceanglais Reachtúla

Caithfidh na hoibreacha atá faofa do dheontais gach ceanglas reachtúil a chomhlíonadh, cead pleanála ina measc. Sa chás go mbeartaítear oibreacha a dhéanamh ar láithreáin/shéadchomharthaí atá faoi chosaint faoi *Achtanna na Séadchomharthaí Náisiúnta, 1930-2004*, caithfear na ceanglais reachtúla a chomhlíonadh chun fógra a thabhairt nó le haghaidh toiliú ón Aire faoi na hAchtanna siúd.

Ceanglófar ar iarratasóir cóipeanna a chur isteach chuig an údarás áitiúil, de gach cead, dearbhú, fógra nó toiliú ábhartha nuair a dhéantar éileamh ar dheontas. Sa chás nach bhfuil ceadanna den sórt sin faighte go fóill, ní mór don iarratasóir an t-údarás áitiúil a shásamh gur féidir iad seo a fháil roimh thús na n-oibreacha agus dóthain ama a fhágáil chun iad a chríochnú roimh spriocdhátaí na scéime.

Tá an dualgas ar an iarratasóir gach ceanglas reachtúil eile ábhartha a chomhlíonadh, ar nós na hAchtanna um Fhiadhúlra, ceadúnais urthrá (más infheidhme), an reachtaíocht Sláinte, Sábháilteachta agus Leasa, agus reachtaíocht comhshaoil agus fostaíochta. Cuirtear an méid seo ar a leanas ar aird an údaráis áitiúil: (*An Roinn Ealaíon, Oidhreachta, Gnóthaí Réigiúnacha, Tuaithe agus Gaeltachta 2012*) *Speicis Ainmhithe a Dhianchosaint: Treoir d'údaráis áitiúla ar Airteagail 12 agus 16 den Treoir maidir le Gnáthóga ón AE a chur i bhfeidhm ar fhorbairt/oibreacha a dhéantar ag thar ceann údarás áitiúil*. Le tuilleadh treorach a fháil ar ialtóga, féach foilseachán na SPNF Treoirlínte Maolaithe Ialtóga d'Éirinn v2 (2022) atá ar fáil anseo:

<https://www.npws.ie/sites/default/files/publications/pdf/IWM134.pdf>

6.8 Cistiú Státhiste Eile

B'fhéidir go mbeidh tionscadail incháilithe cistiú a fháil ó bhreis agus scéim amháin a chistítear go poiblí. Lena chinntiú go gcomhlíontar na riachtanais maidir le cistiú comhfhreagrach doscáim SIOT, ba cheart don údarás áitiúil faisnéis a sholáthraíonn an t-iarratasóir a chros-seiceáil maidir le cistiú ó scéimeanna eile, lena n-áirítear, ach gan a bheith teoranta dóibh seo:

(a) An Scéim Deontais Tuíodóireachta a riarann an Chomhairle Oidhreachta nó Ranna Rialtais eile

(b) Deontais chaomhnaithe a riarann an Chomhairle Oidhreachta

(c) Scéimeanna um Fheabhsú Fuinnimh a oibríonn an SEAI (más ábhartha)

Sa chás go ndearna iarratasóir iarratas ar, nó sa chás go bhfuair sé/sí cistiú ó scéimeanna eile atá comh-mhaoinithe ag an AE (e.g. Clár LEADER) d'oibreacha a faomhadh faoin scéim seo, **ní mór nach sáraíonn** iomlán carnach an chistithe sin **agus** an cistiú faoin scéim seo **na teorainneacha a leagtar amach sna scéimeanna Cistithe Eorpacha siúd.**

6.9 Caiteachas Incháilithe

Ní cheadaítear **Cáin Bhreisluacha (CBL)** faoin scéim seo, ach don chuid sin de na hoibreacha caipitiúla atá á gcistiú agus ach amháin faoi chúinsí nach bhfuil an CBL sin in-aisghabhála faoin scéim seo ar aon bhealach eile.

Ní cheadaítear **Táillí Gairmiúla** ach i dtaca leis an gcuid sin d'oibreacha caipitiúla atá á gcistiú ag an scéim. Cheadaítear táillí gairmiúla a bhaineann leis an eilimint traenála, más iomchuí, lena n-áirítear na pleananna agus tuairiscí traenála a ullmhú, agus ar mhaoirseacht láithreáin agus monatóireacht ar thraenáil.

6.10 Íocaíocht

De réir Cuid 3.11 (f) de Chiorclán na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, tá sé réamhshocraithe go gcaithfear an deontas a íoc bunaithe ar chaiteachas dearbhaithe. Tá ar dheontaí atá ag déanamh éilimh ar íocaíocht deontais bunaithe ar chaiteachas dearbhaithe a chur in iúl don deontóir:

- go mbaineann na sonraisc a úsáidtear mar thacaíocht don éileamh le gníomhartha agus seirbhísí a bhaineann le cuspóirí na scéime deontais
- gur íocadh an t-airgead atá sna sonraisc
- nár úsáideadh agus nach n-úsáidfear na sonraisc mar thacaíocht d'éileamh aisíocaíochta eile ó aon bhronntóir(í) deontais eile (ach amháin sa chás go bhfuil socruithe comhchistithe déanta).

6.11 Aisíocaíochtaí

Má dhíoltar struchtúr faoi chosaint ar a bronnar cistiú **a scriosadh ón TSC**, nó má aistrítear an úinéireacht laistigh de thréimhse 5 bliana ón dáta a íoctar cistiú faoin scéim, tá an ceart ar cosaint ag an údarás áitiúil roinnt de na cistí nó iad uile a bronnadh ar an tionscadal sin a 'aisghlámadh'. Sa chás go n-aistrítear úinéireacht sula n-íoctar cistí faoin scéim seo, féadfaidh an t-údarás áitiúil socruithe a dhéanamh chun an cistiú a aistriú chuig úinéir nua na maoine.

Caithfear aon chistiú a sholáthraítear don údarás áitiúil a dhéantar a aisghabháil ina dhiaidh sin faoi Alt 70 den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000, ó úinéir/áititheoir an struchtúir chistithe, **a aisíoc** leis an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht.

6.12 Iniúchadh

De réir Cuid 3.11 (e) de Chiorclán na Roinne Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, ba cheart do dheontóirí (i.e. an t-údarás áitiúil) a chinntiú go gcuirtear deontaithe ar an eolas:

- go bhfuil dualgas orthu leabhair agus cuntais a chur ar fáil don Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, sa chás go dtagann 50% nó os cionn dá ioncaim iomlán ón Státchiste
- Go bhfuil de cheart ag an deontóir taifid an deontaithe a iniúchadh.

6.13 Nósanna Imeachta Airgeadais Phoiblí

Tá ar an údarás áitiúil a chinntiú go leantar nósanna imeachta cearta maidir le cead pleanála, riachtanais bhainistíochta airgeadais, nósanna imeachta imréitigh cánach, agus bainistíocht agus cuntasacht do dheontais ón státchiste.

Ní mór do thionscadail atá ag fáil cúnamh dheontais treoirilínte, i leith soláthair phoiblí a chomhlíonadh - <https://ogp.gov.ie/ga/>

6.14 Tuarascáil Bhliantúil agus Poiblíocht

Ba cheart do gach údarás áitiúil faisnéis a chur san áireamh ar oibriú na scéime ina dTuarascáil Bhliantúil. Ba cheart rannchuidiú na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta a aithint go poiblí i ngach fógra agus poiblíocht maidir leis an scéim seo, agus na lógónna/gairis ábhartha a úsáideadh in aon ábhar cloíte.

6.15 An tAcht um Shaoráil Faisnéise

B'fhéidir go mbeidh iarratais ar chistiú faoin scéim seo faoi réir na nAchtanna um Shaoráil Faisnéise.

6.16 Cáipéisí a Choinneáil

Caithfear cáipéisíocht cheart i ndáil leis an scéim seo a choimeád i gcomhad ar feadh 7 mbliana, ar a laghad. Ba cheart cáipéisíocht a chur ar fáil don Roinn ar iarratas.

6.17 Ceisteanna

Ba cheart aon cheist i dtaca le riaradh na scéime seo a dhíriú ar an údarás áitiúil sa chéad chéim.

6.18 Ráiteas GDPR/Príobháideachais

Tá an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta tiomanta do phríobháideachas iarratasóirí a chosaint agus a urramú faoin scéim seo agus tá bearta teicniúla agus eagraíochtúla cuí i bhfeidhm chun faisnéis phearsanta a chosaint ó rochtain neamhúdaraíthe. Ní phróiseálfadh an Roinn aon sonraí pearsanta faoin scéim seo chun críche ar bith eile seachas an chúis gur bailíodh iad. D'fhéadfaí sonraí pearsanta a mhalartú le Ranna Rialtais eile, le húdaráis áitiúla, gníomhaireachtaí faoin Roinn, nó le comhlacht poiblí eile, i gcúinsí ar leith a fhoráiltear sa dlí.

Ní choinneoidh an Roinn do shonraí pearsanta ach chomh fada agus is gá sin chun na críche ar bailíodh iad agus ar próiseáladh iad tar éis sin. Nuair a éagann an riachtanas gnó an t-eolas seo a choinneáil, féachfar air d'fhonn na sonraí pearsanta a scrios a luaithe agus is féidir agus i gcomhréir le polasaí na Roinne. Tá breis eolais ar Chosaint Sonraí le fáil ar ár suíomh gréasáin ar <https://www.gov.ie/en/publication/c7fb8-privacy-statement/>.

6.19 Spotseiceáil

Mar chuid de rialuithe na Roinne a dhéantar maidir le monatóireacht ar chaiteachas agus ar nósanna imeachta faoin Scéim Infheistíochta don Oidhreacht Thógtha, déanann an tAonad Oidhreacht Thógtha spotseiceáil ar thionscadail a fhaigheann airgead faoin scéim. I bpointe áirithe den chéim íocaíochta, roghnófar c.5% de thionscadail a fhaigheann airgead faoi scéim SIOT 2024 chun spotseiceáil a dhéanamh orthu.

Mar chuid den spotseiceáil déanfar measúnú ar na comhaid in oifigí na n-údarás áitiúil, arna leanúint le iniúchadh iarbhír ar na hoibreacha a dhéanadh. **Is gá d'iarratasóirí/úinéirí cead isteach a thabhairt don struchtúr sna cúinsí sin.**

Torthaí

Cuirfear an tuairisc dheiridh faoin tionscadal, maraon le cinntí nó moltaí na Roinne, más ann, in iúl don údarás áitiúil. Sa chás go nochtann an spotseiceáil aon ásc de mhírialtacht nó de chalaois, i measc na gcéimeanna a fhéadfaí a thógáil bheadh:

- **Mírialtacht** – Tógfar ar ais aon bhuntáiste a fuarthas go mídleathach, trí oibleagáid aon airgead atá dlite nó a fuarthas go mícheart a íoc nó a aisíoc.
- **Calaois** – Atreorú don údarás cuí le haghaidh tuilleadh imscrúdaithe.

7. Oibreacha Cáilitheacha agus Neamhcháilitheacha

Oibreacha Cáilitheacha:

		Struchtúir TSC	Struchtúir LCA
Cobhsaíocht struchtúrach	Oibreacha atá ríthábhachtach chun struchtúr nó cuid de struchtúr a chobhsú Níor cheart ach an méid is lú agus is féidir den chreatlach stairiúil a bhaint nó a bhaint dá chéile mar chuid de na hoibreacha agus ba cheart tograí chun creatlach a aiscur a áireamh Córais speisialaithe a shuiteáil chun monatóireacht a dhéanamh ar ghluaiseacht struchtúrach	Tá	Tá
Díonta	Struchtúir, clúdaigh agus gnéithe dín a dheisiú (nó a athnuachan) Ba cheart go mbainfeadh oibreacha úsáid as ábhair agus as ghnéithe maisiúla cuí, ba cheart tús áite a thabhairt do tharrthálas agus slinn reatha agus ábhair eile ón struchtúr a athúsáid Ba cheart go mbainfeadh deisiúcháin ar dhíonta tuí úsáid as ábhair agus as ghnéithe maisiúla traidisiúnta cuí i gcomhréir leis an tSraith Comhairle <i>Tuí – Treoir maidir le Díonta Tuí a Dheisiú</i>. Is fearr i gcónaí úsáid a bhaint as ábhair agus as mhodhanna a oireann don réigiún agus as fhianaise ón bhfoirgneamh féin Ba cheart aire speisialta a thabhairt do mhionsonraí sna hoibreacha a ndearnadh díobháil dóibh nó atá ar lár, m.sh brat miotail, líneálacha gáitéir agus fleascadh (atá déanta de luaidhe, copar nó sinc). Sa chás go bhfuil an baol ann go ngoidfear miotalóireacht ó dhíon, b'fhéidir go measfaí go mbeidh úsáid ábhar oiriúnach ionadaithe mar réiteach eatramhach inghlactha. Faoi roinnt cúinsí, b'fhéidir gur gá an fhoshraith a athdhearadh agus aird ar an mbrat chun deachleachtas a chomhlíonadh, is gá machnamh cúramach a dhéanamh ar na himpleachtaí amhairc agus fisiciúla, áfach, sula ndéantar athruithe Ba cheart gnéithe dín ar nós fuinneoga dormánta, fuinneoga dín, stoic shimpléir agus potaí simpléir, cúpolaí, balastráidí, etc. a chaomhnú agus a dheisiú i gceart	Tá	Tá

Fáil réidh le huisce báistí	Earraí uisce báistí a dheisiú nó a athchur Ba cheart earraí luaidhe agus iarainn theilgte uisce báistí a dheisiú nó, sa chás nach féidir seo a dhéanamh, a athchur le haghaidh a mhacasamhail d'earra lena chinntiú go bhfaightear réidh go héifeachtúil le huisce báistí ón bhfoirgneamh. Sa chás go bhfuil baol ann go ngoidfí rudaí nó go ndéanfar loitiméireacht, b'fhéidir go measfar go mbeidh úsáid ábhar oiriúnach ionadaithe mar réiteach eatramhach inghlactha Ba cheart forscieitheadh agus coraí a threoraíonn uisce go dtí córais diúscairtha uisce báistí a sholáthar d'fhonn, i gcás blocála, faightear réidh le huisce glan amach ón struchtúr	Tá	Tá
Ballaí seachtracha	Oibreacha chun ballaí seachtracha a dheisiú Oibreacha chun ballaí, dromchlaí agus gnéithe maisiúla, clúdaigh nó cumhdra balla ina measc a dheisiú, oibreacha chun lochtanna nó fadhbanna a réiteach a d'fhéadfadh díobháil thromchúiseach a dhéanamh amach anseo mura réitítear iad, ar nós socrú bunsraithe, titim simléir, ionsaí fungasach ar adhmaid, nó aistriú salainn laistigh den chreatlach Oibreacha chun déileáil le saincheisteanna taise, ar nós aerú a sholáthar, agus draenacha spallaí a sholáthar (faoi réir riachtanais Sheirbhís na Séadchomharthaí Náisiúnta i gcás láithreáin atá íogair i dtaobh na seandálaíochta de) Oibreacha chun gnéithe atá suite i mballaí, ar nós saothar iarainn nó daingneáin	Tá	Tá
Siúinéireacht sheachtrach	Deisiúcháin ar shiúinéireacht sheachtrach Oibreacha chun cosc a chur ar iontráil uisce Deisiúcháin ar ghnéithe suntasacha den tsiúinéireacht sheachtrach, ar nós fuinneoga, doirse agus gnéithe gaolmhara, agus a laghad adhmaid mheathlaithe a athchur agus is féidir agus stráicí nua a roghnú go cuí agus na gnéithe maisiúla cuí a bheith orthu. Ba cheart tús áite a thabhairt do tharrthálas agus do ghloine stairiúil a athúsáid B'fhéidir go gcáileoidh oibreacha chun fuinneoga agus doirse a dhéanamh díonmhar ar shéideáin i gcomhréir leis <i>an tSraith Comhairle</i> (féach 'An Treoir um Éifeachtúlacht Fuinnimh' agus 'Oibreacha Neamhcháilitheacha' lastall)	Tá	Tá
Gloine dhaite	Deisiúcháin ar fhuinneoga daite Ba cheart tabhairt faoi phainéil ghloine daite agus daingneáin ghaolmhara a dheisiú, agus sciatha sreinge a shuiteáil nó painéil a athshuíomh laistigh de ghloiniú isiteirmeach i gcomhréir le Caibidil 6 de <i>The Conservation of Places of Worship</i> (an tSraith Comhairle, 2011).	Tá	Tá

Daingneáin sheachtracha	Daingneáin sheachtracha a dheisiú agus a chaomhnú Is féidir mar shampla, síothla, dealbha, balcóiní, ceannbhrait, crainn bhrataí, eiti gaoithe agus cloig ghréine a dteastaíonn caomhnú uathu go práinneach a áireamh le daingneáin cháilitheacha Tabhair faoi deara gur cheart tús áite a thabhairt i gcónaí do dheisiúcháin phráinneacha, seachas daingneáin a chaomhnú. Ba cheart tús áite a thabhairt do dhaingneáin atá ceangailte leis an taobh amuigh i gcomparáid leo siúd atá cosanta ón aimsir	Tá	Tá
Taobh Istigh	An struchtúr agus na gnéithe inmheánacha a dheisiú agus a chaomhnú Áirítear leis seo deisiúcháin ar ghnéithe den struchtúr inmheánach, ar nós urlár, ballaí, staighrí agus landairí (féach chomh maith 'Oibreacha Neamhcháilitheacha' thíos) Oibreacha chun gnéithe suntasacha maisiúla stairiúla a chaomhnú, ar nós obair phlástair, siúinéireacht inmheánach agus daingneáin agus gnéithe maisiúla, faoi mar is cuí	Tá	Níl
Fothracha Stairiúla	Oibreacha chun saoirseacht nó gnéithe eile atá i mbaol a chobhsú nó a chosaint	Tá	Tá
Innealra	Innealra a dheisiú ar chuid lárnach de struchtúr é Féadtar páirteanna gluaisteacha foirgneamh lena mbaineann oidhreacht thionsclaíoch nó atá ina ndíol spéise eolaíochta, nó innealra ar nós innealra stáitse le haghaidh amharclannastairiúla nó suiteáin seirbhíse ar nós ardaitheoirí luatha nó stairiúla, meicníochtaí pluiméireachta agus córais téimh a áireamh le hinnealra a cháilíonn Ar na samplaí don innealra lena n-áirítear, tá, rothaí uisce, clocha muilinn, criathair, áith triomaithe, ardaitheoirí srl	Tá	Níl
Feabhsuithe ar éifeachtúlacht fuinnimh	Oibreacha chun feidhmíocht theirmeach agus éifeachtúlacht fuinnimh an fhoirgnimh a mhéadú de réir na treorach ábhartha Sraith Comhairle Chun cáiliú ní mór na hoibreacha a mhionsonrú go cuí, ag baint úsáide as ábhair atá oiriúnach le húsáid i bhfoirgneamh stairiúil, agus a bheith sonraithe ag gairmí caomhantais cáilithe. Caithfidh an foirgneamh a bheith i ndea-chóir agus coinnithe go maith. D'fhéadfadh go n-áireofaí na nithe seo a leanas in oibreacha cáilithe éifeachtúlachta fuinnimh: - o Fuinneog, doirse agus oscailtí eile a dhíonadh ó shíntiús - o Insliú áiléir/léargais ar dhíonta claonta - o Athsholáthar seirbhísí atá as dáta le haonaid ardéifeachtúlachta agus rialuithe nuashonraithe	Tá	Níl

	o Deisiúchán agus uasghrádú ar chomhlaí fuinneoige stairiúla o Gloiniú tánaisteach atá sonraithe go cuí a shuiteáil o Inslíú na n-urlár adhmaid ar crochadh		
Seirbhísí	Oibreacha ar sheirbhísí feidhmiúla mar shampla leictreachas, gás, teas agus draenáil ach amháin sa chás go bhfuil siad suaite go riachtanach le linn deisiúcháin mhaoinithe eile	Tá	Níl
Oibreacha sealadacha	Oibreacha chun an riosca do struchtúr a laghdú ó thitim nó titim pháirteach, damáiste aimsire, tine, loitiméireacht agus rochtain neamhúdaraíthe. Ba cheart go gcinnteodh oibreacha den sórt sin aeráil imleor an struchtúir agus go gcosnófar gnéithe suntasacha an fhoirgnimh ó chontúirt I gcúinsí eisceachtúla, i gcás ina meastar go bhfuil sé riachtanach daingneáin nó gnéithe spéisiúla a bhaint ar mhaithe le coimeád slán, beidh sé seo ag brath ar thograí inghlactha a áireamh lena stóráil slán lena n-athchur níos déanaí laistigh de fhráma ama sonraithe	Tá	Níl
Oibreacha eile	Féadfaidh an t-iarratasóir agus/nó an tÚdarás Áitiúil cás a dhéanamh le haghaidh oibreacha eile nach bhfuil liostaithe thuas a mheasann siad a bheith fíorthábhachtach	Tá	Tá
Táillí gairmiúla	Áirítear ar na táillí gairmiúla a thabhaítear don chuid de na hoibreacha caipitiúla a mhaoinítear suirbhéanna agus ráitis mhodha a thaispeánann modhanna agus seicheamh na n-oibreacha, maoirseacht agus faireachán ar an láthair, costais taistil agus chothaithe réasúnta agus síniú an tionscadail	Tá	Tá

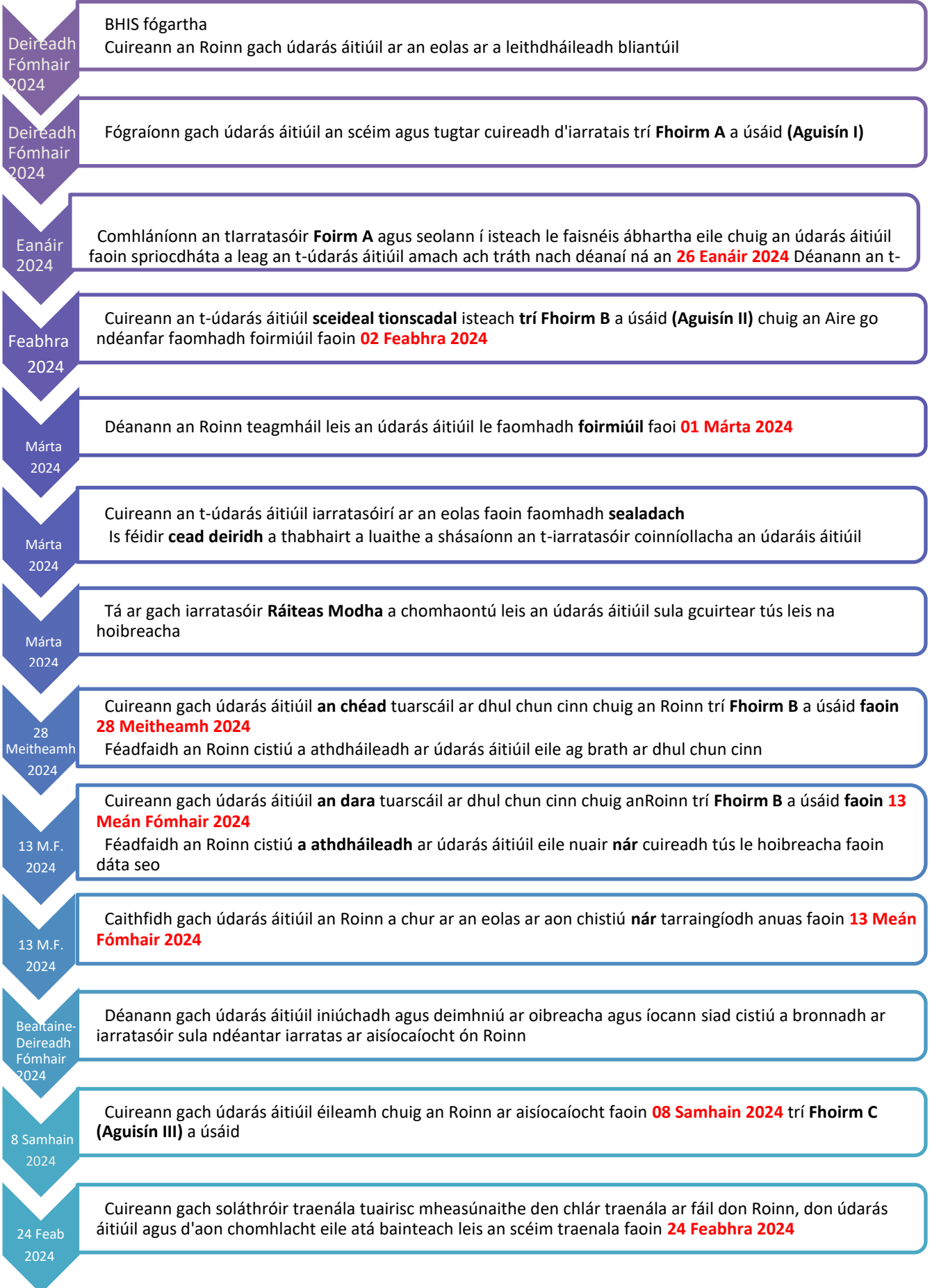
Oibreacha Neamhcháilitheacha:

Gnáthamh cothabhála	Gnáthamh cothabhála agus miondeisiúcháin De ghnáth, níl oibreacha dá leithéid incháilithe faoin scéim SIOT. Mar sin féin, leanfaidh an Roinn ar aghaidh leis an micrea-scéim deontais in 2024 le haghaidh oibreacha mar chothabháil ghnáthaimh agus mion-deisiúcháin.
Athruithe	Athruithe agus feabhsúcháin Ní cháilíonn na hoibreacha nua go léir ar struchtúr, mar shampla, an struchtúr a dhéanamh díonach ar shéideáin, athchóiriú lochta agus sínte a shuiteáil nó a athnuachan, seachas oibreacha feabhsúcháin um éifeachtúlacht fuinnimh a dtugtar cuntas orthu i gCuid 2.6
Scartáil	Scartáil Ní cháilíonn oibreacha chun aon chuid nó aon ghné de struchtúr faoi chosaint a scartáil nó a bhaint, seachas nuair is gá rudaí a bhaint anuas go cúramach mar chuid den tionscadal sula n-aischuirtear iad nó nuair is gá obair a dhéantar níos déanaí a bhaint a athraíonn nó a dhéanann bundearadh an fhoirgnimh a cheilt
Athchóiriú	Athchóiriú agus Atógáil Oibreacha d'atógáil thuairimeach sa chás nach ann d'fhianaise dhaingean fhisiciúil nó cháipéisíochta i leith staid an struchtúir nó na gné ní ba luaithe
Neamh-bhun-tábhachtact	Oibreacha neamh-bhuntábhachtacha Oibreacha nach bhfuil buntábhachtach i leith chaomhnú slán an struchtúir
Ar bun cheana féin	Oibreacha ar bun cheana féin Oibreacha ar cuireadh tús leo sula bhfuarthas fógra gur faomhadh an cistiú faoin scéim nó sa chás gur cuireadh tús le hoibreacha sular thug an t-údarás áitiúil faoi chigireacht ar an bhfoirgneamh dá mbeartaítear na hoibreacha
Ballaí Seachtracha	Ballaí seachtracha agus struchtúr a dhéanamh díonach ar shéideáin Fágтар rindreáil a bhaint ón taobh amuigh a rinneadh a rindreáil roimhe seo agus athphointeáil ghaolmhar as an áireamh, seachas nuair is ionann iad seo agus idirghabháil mhíchúí a rinneadh ní ba dhéanaí a bhfuil díobháil á déanamh acu don chreatlach stairiúil Plástair thancála nó uiscédhíonacha a chur suas chun dul i ngleic le fadhbanna taise Oibreacha chun cúrsa taisdíonach a shuiteáil, cé acu más cúrsa fisiciúil nó ceimiceach é

Oibreacha Neamhcháilitheacha (ar leanúint):

Siúinéireacht sheachtrach	Siúinéireacht sheachtrach Aonaid dhéghloinithe, aonaid dhéghloinithe chaolphróifíle agus aonaid atá séalaithe le folús, a shuiteáil isteach i saiseanna nó cáismintí nua nó reatha Gloiniú stoirme a fheistiú Gloine atá éifeachtúil i dtaobh fuinnimh a chur in ionad gloine stairiúil
Éifeachtúlacht fuinnimh	Éifeachtúlacht fuinnimh Micrea-athnuaiteáin a shuiteáil, ar nós painéil fhótavoltacha nó tuirbíní gaoithe Ní cháilítear insliú balla sheachtraigh a dhéanamh, seachas nuair is féidir rindreáil inslithe a chur suas nach dteastódh uaidh go mbainfí an rindreáil stairiúil agus a bheadh de thiús a d’oirfeadh do ghnéithe maisiúla an fhoirgnimh. - Ní cháileoidh insliú cuí balla inmheánaigh a chur suas, seachas faoi chúinsí nach n-imreofar aon tionchar ar ghnéithe ailtireachta agus nuair nach n-imrítear drochthionchar ar ‘acmhainn anála’ an struchtúir fhoriomláin. - Ní cháileoidh urláir sholadacha a insliú, seachas nuair a cailleadh an t-urlár stairiúil roimhe seo.
An Réimse poiblí	Oibreacha sa Réimse Poiblí (Limistéir Chaomhantais Ailtireachta) I gcás LCA, ní chuirfear oibreacha sa réimse poiblí san áireamh

8. Forbhreathnú ar an bPróisea

9. Ráiteas Modha

Ba cheart go ndéanfaí cur síos sa **Ráiteas Modha** ar bhail an struchtúir agus go sonrúfaí conas a dhéanfar na hoibreacha caomhnaithe/ deisiúcháin. Ba cheart go mbeadh sé cuí do chineál agus scála na n-oibreacha a bheartaítear e.g. ní theastóidh an méid céanna sonraí ó ráiteas modha maidir le hatuódóireacht a bheidh ag teastáil le haghaidh deisiúcháin struchtúracha nó saoirseachta. Níor chóir dó dul thar **DEICH** leathanach **A4**

Caithfidh na hoibreacha a bheartaítear cloí le dea-chleachtas caomhnaithe agus ba chóir dóibh iarracht a dhéanamh leas a bhaint as modhanna lena mbaineann idirghníomhú.

Ba cheart go mbeadh oibreacha bunaithe ar thuiscint ar an struchtúr, agus ba cheart dóibh úsáid a bhaint as ábhair chuí. Ba cheart a laghad ábhar bunúil agus is féidir a ionadú agus níor cheart seo a dhéanamh ach nuair a bhíonn gá iomlán leis. Ba chóir gur cleachtóirí caomhnaithe oilte cuí amháin, a bhfuil taithí acu le hábhair agus teicnící stairiúla, a thabharfadh faoina hoibreacha atá beartaithe.

Is gá go n-áireofar na nithe seo sa Ráiteas Modha

1. Cur síos achomair ar an struchtúr

Cur síos, ina bhfuil a ghnéithe suntasacha go léir breactha síos, an chuma atá air, a shuíomh, a fhoirm, an bhail atá air, an fheidhm a bhaintear as faoi láthair, an tábhacht a bhaineann leis, stair ghearr ailtireachta (má tá fáil air), agus na hábhair a bhfuil sé déanta díobh.

2. Cur síos ar na hoibreacha a bheartaítear

Ba cheart go sainaithneofaí ann seo na saincheisteanna is cúis le baol, cén oibreacha deisiúcháin a bheartaítear, conas a dhéanfar an obair, cén ábhair a úsáidfear, agus conas a chaomhnófar creatlach an fhoirgnimh. Caithfear a áireamh leis na pleananna, líníochtaí agus na meáin amhairc ábhartha lena dtacaíonn, ar nós grianghraf nó léaráidí eile agus ba cheart go n-áireofaí leis, go tipiciúil, na saincheisteanna seo a leanas:

- An bhfuil na hoibreacha sealadach nó buan?
- Cén saghas deisiúcháin atá á bheartú agus ag cén láithreacha a bheartaítear iad?
- Cén cóireáil/ionadú creatlaí a bhfuil díobháil déanta di a bheartaítear?
- Cén ábhair ionaid (más ann dóibh) a chorprófar?
- Sonraí faoi mhaoirseacht agus monatóireacht ar an láthair
- Sceideal gearr ar na hoibreacha nó sraith na n-oibreacha
- Costas don tionscadal, lena n-áirítear luachan mionsonraithe agus sonraíocht achomair ar na hábhair agus na modhanna.

Ní mór grianghraif **ar chaighdeán ard a chur san áireamh, agus ba cheart iad a sheoladh ar aghaidh i bhformáid jpeg, ba cheart iad a shainaithint go soiléir le hainm an tionscadail ábhartha.**

3. Ráiteas tionchair agus bearta maolaithe a bheartaítear (más infheidhme)

Aon tionchar dóchúil a imreoidh na hoibreacha oibre ar struchtúr agus bealaí chun drochthionchar a mhaolú. Féadtar a áireamh le maolú dearadh, uainiú agus modheolaíocht (i.e. deisiúcháin dín atá uainithe lena sheachaint cur isteach ar choilíneachtaí ialtóga nó oibreacha rindreála atá uainithe chun ligean do mhoirtéal aoil éirí cruai), inaisathraitheacht, ábhair a roghnú go cúramach, etc.

Teagmháil

Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le hoibriú na scéime seo, ba cheart d'iaratasóirí tagairt a dhéanamh ar an gcéad dul síos don rannóg ábhartha den údarás áitiúil. Féadfaidh údaráis áitiúla dul i dteagmháil le h**Aonad Beartais Oidhreacht Tógtha** na Roinne trí ríomhphost a sheoladh chuig bhis@housing.gov.ie.